

Trije junaki.

Spisal Ivo Trošt.

lovek se naveliča slednjič tudi same medene potice, ko je je preveč. Kako se ne bi zime? Izpočetka je bila res prijetna, ker ni takoj pritisnila z mrazom. Sneg je bil volan in se je dal lepo stiskati v kepe, in kepe so frčale med vaškimi otročaji po zraku kakor bombe v najljutejšem boju. Tako zabavo so opazovali mali otroci samo oddaleč. Bilo pa je tudi najbolj prav tako, najbolj previdno, zakaj dasi ni bilo mrtvecev in ranjencev nič v tej bitki, je marsikdo odnesel iz boja zabuhlo lice, ta rog na čelu, rdeče oko, odrgnjen nos in solze v očeh, oni jezo v srcu s trdnim, kakor gora trdnim sklepom, da vse to vrne s polno, zvrhano in potlačeno mero krutim zmagovalcem. Ali ti se pa le niso dali ugnati, niso se strašili zabuhlih lic, rogov na glavi, rdečih oči in zabreklega nosa; borili so se hrabro kakor levi, dokler ni izginil poslednji sovražnik z bojišča — za peč. To so bili časi, ki so se zdeli nebeškolepi celo Modričevemu Janku. Sicer si ni upal prav niti dveh korakov od ogla, saj je komaj odrasel otroškemu krilu in zlezal v prve hlače; toda boj s kepami mu je le ugajal, ko ga je gledal skozi okno.

Pri sosedu Ogorelcu so imeli njemu vrstnika Zdravka. Ta je vlek el mam o za predpasnik, da bi šla z njim — pomislite! — v boj, kjer so frčale kepe kakor o sv. Ivanu muhe. Zmogel pa ni, seveda ne! Kdo bi silil v gotovo nevarnost, čeprav z mam o? Osta ti je mora l lepo doma in se jezil ter prodajal sitnost zastran neusmiljene usode, ki ga je pustila še tako mlade ga, tako majhnega na svetu.

Nekega jutra po vročem boju, ko so se v hladni noči poleg li razburjeni duhovi in se je strdil prejšnji večer tako neusmiljeno teptani sneg, je prikorakal Modričev Janko pred Ogorelčeva vrata in zaklical: »Zdlavko, kaj delaš, Zdlavko?« Kaj bi neki počel takšen junak kakor je bil Zdravko. Mama ga je še obuvala pri peči. Podvizati se je morala z delom, ker je bil mali sitnež prav nestrpen, ko je čul zunaj Modričevega. Mudilo se mu je na prag k milemu tovarišu. Prav mrzlo je bilo tisto jutro, in Janko se je držal kakor ptičji strah v prosu: obe roki je tiščal v žepih, kučmo potisnil preko ušes, krčil kolena samega mraza in toliko, da ni šklepetal z zobmi, vendar je povabil vrstnika: »Zdlavko, se gleš kepat?« Mislil si je: ako so imeli sinoči oni večji s tem svojo zabavo, kako da bi je danes ne smeli imeti mi?

»Kepat? Zebe!« odvrne mali сосед in zacepta z nogami, da bi odpodil mraz, ki mu je silil v noge in prste na rokah. Potisnil je tudi on obe roki v žep, skrčil kolena in šklepetal z zobmi. Kepe ga niso veselile; a Janko se ni vdal na prvi mahljaj.

»Pokličiva še Zalaljevega Milka. Ima nove črevlje. Tako ga bova nagnala s snegom, joj!«

Ali se je strinjal tovariš s tem predlogom ali se ni strinjal, šel je vendar z Ogorelčevim k Zalarju. Toda Milko je spal. Vrnila sta se in sklenila počakati, da ga pozneje naženeta tem huje. Ali sitni znanec mraz je obema silil v noge, roke, nos in ušesa, da sta molče zavila vsak k svoji mamiči na gorko. Za zlobni namen se je pa sedaj že začela pokora. Obema je

namreč zašlo za nohte in ne malo solz je bilo treba, in roke sta morala držati v mrzli vodi in poslušati materine opomine: ne in ne na mraz! Potem je šele odleglo za nohti.

Odložila sta kepe do boljših časov. Zima se je obračala vedno na huje. Snega je nasipala burja vsak dan več, sveče so visele od streh, dolge

in debele kakor kapniki v postojnski jami; sinice, škorcji in drugi ptiči so pritisnili v bližino človeških bivališč. Niti mahu za jaslice niso mogli dobiti. Pri Modričevih so jih napravili zaraditega na zeleni otavi in Ogorelčevi na zvezkih zelenega papirja. Modričev oče je tožil, da so mu zajci oglodali v drevesnici več mladih dreves, občinski čuvaj je pa trdil, da je sledil že več večerov lisici, ki je oprezovala okolo dvorišč in hlevov, v gori je lajal lisjak: znamenje slabega vremena, in v daljavi je čul mož, da tuli volk, ker je lačen. Vse to so bile tiste priče, da ni še blizu poletja, marveč Božič z vsemi ledenimi spremljevalci.

Otroci so bili kar prikovani k peči, zlasti mali, ki še niso hodili v šolo. Modričev si je že na ves glas želel onih let, ko bo smel z drugimi po snegu in ledu skozi vas v šolo in iz šole. Zdravko je pa imel napravljene nove sani in prorokoval je z vso resnobo, da se bosta z Jankom tiste srečne čase kar vozila v šolo na njegovih saneh. Kdo bi hodil? To ne bo tedaj več imenitno. Tudi Zalarjev je prilezel skrčen v dve gubi neko popoldne, ogledal sani, pohvalil s strokovnjaškega stališča mojstra in orodje ter hotel z njimi na hribec koncem vasi, odkoder bi z malim trudom zdrčal navzdol na cesto, pa zopet na hribec in zopet navzdol brrr . . . kakor blisk. A glej spaka! Tako je bilo mraz, da se je njegova roka prijemala železnih okovov na saneh kakor bi bili osmoljeni. Poleg tega je došla v kolnico popolnoma nepozvana in prav brez potrebe mama Ogorelčeva in zapodila vse tri, češ: »Nerode nerodne! Ali sta že pozabila — ti naš in ti Modričev, kako prijetno sladko je, če se komu napravi ozebljina? Sedaj bi rada navadila še Zalarjevega, kaj? Dokler ne neha mraz: za peč!«

*

Nič ni pomagalo. Mraz je bil kakor nalašč vedno hujši, da niso mogli otroci nikamor. Sani so čakale, in otroci, zlasti trije naši junaki, so čakali boljših časov, pa jih le ni bilo od nikoder. Zato so se tako kmalu naveličali zime. Saj se človek naveliča vsega, tudi največje dobrote, če je je le preveč. Obupali vendar niso. Sovražili so pa zimo in mraz, kolikor so mogli. Naravnost boj so napovedali prešernemu mrazu. Čakaj, stavec! Še se bomo vozili na saneh, še se keпали, drsali in podili po vasi, a ti ne boš imel moči do nas, ne boš je ne!

Zalarjev Milko jo je namreč uganil tako-le: rokavice imam gorke, kučmo potegnem črez ušesa, oblečen sem tako toplo, da mi je skoro vroče. Nekoliko bolj hitro bomo hodili, pa nas ne dohiti tisti grdi mraz do vrha. Zdravko je nasvetoval, da bi ne škodovalo, ko bi vedno mahali z rokami in tako odganjali sitneža, da bi zopet ne zlezal pod kožo. Modričev Janko je obljubil, da bo sam tekkel s sanmi naravnost na vrh grička koncem vasi prav na sam ogel Klančarjevega vrta, kjer so že tolikrat pobirali orehe.

Stric mraz naj ostane lepo doma.

Na boj, na boj! Sklenjeno, storjeno. Niti najesti se niso utegnili tisto popoldne doma, tako se jim je mudilo v Zalarjevo kolnico in od tam na griček. To je bila bojna navdušenost, da ji ni para. Sani je bilo treba še obrisati in osnažiti, a vse bolj na tihem, ker je že najbrž nekaj slutila

Ogorelčeva mati, kaj nameravajo v kolnici. Janko je komaj in z vso silo zadrževal srčno veselje in slednjič začel navdušeno, kakor se je naučil od starejših bratov in sestrá:

Mi smo vojaki korenjaki . . .

Srečno so izmotali sani, srečno je šlo vse, vse. Še prepočasi so peli. Pa to so le malenkosti, ki ni, da bi človek gledal nanje ob vsakem vremenju. Vsi opravljeni kakor za pristni sibirski mráz, a v srcu navdušeni ne manj kot pravi junaki, ko gredo na Turka. Ni pa tudi majhna šala: spredaj stric mráz s svojo sitnobo, zadaj najbrž Ogorelčevih kdo z —. No, kdor je junak, se ne straši nevarnosti. Naprej! Junaško so ubrali pot skozi vas. Stric mráz je spuščal samo majhne kosmiče na zemljo, kakor da se mu neče ali pa dremlje nadležni stárec. Da bi le skoro zaspal! Strehe so bile na debelo pokrite s snegom, tudi cesta po vasi je bila vsa zasnežena. Modričev je izprva komaj spoznal Klančarjev oreh na gričku koncem vasi, tako čudna se mu je zdela vsa bleščeče bela okolica. Stric mráz je spal, od Ogorelčevih ni bilo nikogar, junaki pa vsi zdravi in veseli na vrhu grička. Veselje jim je prekipevalo v mladih prsih, veselje, da ga ni mogoče opisati. Zopet zunaj, zopet svobodni. »Mlade vojake« so že davno dopeli ali bolje: dokričali, zato so sedaj začeli primernejšo popevko. Zalarjev jo je urezal, svest si gotove zmage:

Mi smo mi, mi smo mi,
smo iz Ribnice doma,
po širokem svetu
vsak kos nas pozna
do Zagreba in dol do Siska.

Oni dan jo je čul pri županu v gostilnici in si jo je zapomnil.

Na sani! Modričev je sedel na sredo deske. Zalarjev je okobalil prednji konec, a Ogorelčev je nameraval, odzadaj stoječ, kakor imeniten voznik pridrati v dolino. Hi-hi-hi. Pa je šlo kakor sv. Elija.

Nebeško lepo, so se peljali, potem je bila vožnja lepa in grozna obenem, slednjič pa samo strašna, ker je mislil vsakdo, kam pridem, ako pojde tako hitro še nekaj časa, morda do večera in še dlje . . . Zaman strah! Šlo je res, šlo, pa še kako? Menda se je zdelo celo sankam prehitro! Kakor blisk so švignile v dolino in se hotele obenem tudi zasukat nazaj na hrib, a ta sicer dobri ter vse hvale vredni namen je bil vzrok nesreči: Ogorelčev Milko je telebnil preko obeh tovarišev daleč naprej v sneg kakor je dolg in širok; Zalarjevega je vrglo vznak, da je krilil z rokami in nogami okolo sebe — pa ne dolgo! Skoro v istem hipu je butil nanj Modričev Janko v strahu, da se začne zdaj-le — sodnji dan.

Prestrašeno so se pobirali s tal, ogledovali skrbno, ako ni odletel kam daleč v stran kak del telesa ob takem sunku. Potem se je vsakdo ozrl na mesto nesreče in opazil tovariša v nič manj obžalovanja vrednem položaju — pa so se nasmehnili vsi trije s solzami v očeh, bleđi, prepadeni, trepetajoči . . . Sem iz vasi so odmevali glasovi: Janko-o-o! Zdravko-o-o! Milko-o-o!

